

Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed
Wetenschappelijke Instelling van de Vlaamse Gemeenschap
Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
Phoenixgebouw Koning Albert II-Laan 19 bus 5
B-1210 Brussel

Intern Rapport

Grootschalig archeologisch onderzoek te Geel (augustus 2006)



Terreinwerk: Janina Ooms
Tom Deville
Rob Vanschoubroek
Rapportage: Janina Ooms
Begeleiding: Rica Annaert

Inhoudstafel

1 Inleiding

- 1.1 Situatieschets
- 1.2 Topografische en bodemkundige situatie
- 1.3 Werkwijze

2 Beschrijving van de sporen

- 2.1 Sporen uit de metaaltijden
 - 2.1.1 Gebouwplattegronden
 - 2.1.2 Kuil
 - 2.1.3 Afvalkuil
 - 2.1.4 Waterputten
- 2.2 Sporen uit de middeleeuwen
 - 2.2.1 Bootvormig gebouw
 - 2.2.2 Vierpalig gebouw
 - 2.2.3 Waterputten
- 2.3 Andere sporen
 - 2.3.1 Vier- en zespalige constructies
 - 2.3.2 Paalkuilen
 - 2.3.3 Grachten en boomvallen

3 Besluit

1 Inleiding

1.1 SITUATIESCHETS

Gedurende de maand augustus verrichtte het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) een archeologische noodopgraving in Geel (provincie Antwerpen) op het voormalig voetbalterrein van S.A.V. Sint-Dimpna. Dit gebeurde voorafgaand aan de nieuwbouw van een OCMW-rustoord (rusthuis, dienstencentrum en administratief centrum) door het bouwbedrijf E. Dillen n.v. uit Olen. Het terrein aan de J.B.Stessenstraat, kadastraal gekend onder de nummers afdeling 1, sectie H, percelen 1408t, 1406b, 1400f, 1407c, 1409b en 1410d, bevindt zich ten oosten van het stadscentrum vlak naast het huidige OCMW-rusthuis Wedbos. (*Plaat I*)



Situering van opgravingsterrein te Geel (Eurosense Orthofotoplan. Kaartblad Geel 17/5/1, 1/10000)

De Afdeling Monumenten en Landschappen (AML) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (heden Agentschap RWO) organiseerde het voorafgaandelijk onderzoek.

In januari werd reeds een aantal proefsleuven getrokken ten zuidwesten van het nu opgegraven terrein. Aangezien deze slechts 2 greppels en enkele losse scherven opbrachten besloten de erfgoedconsulenten van de AML om dit deel niet verder te laten onderzoeken. Het proefsleuvenonderzoek van de maand juni op het voetbalveld bracht wel verscheidene archeologische sporen aan het licht (o.a. 1 waterput, een aantal paalkuilen en enkele greppels). Ook werd een aantal handgevormde scherven teruggevonden. Naar aanleiding hiervan adviseerde de AML om dit deel van het terrein zo snel mogelijk te onderwerpen aan een uitgebreider archeologisch onderzoek.

Voor de uitvoering van deze noodopgraving vroeg het OCMW van Geel, bouwheer van het project, 3 offertes, 2 aan studiebureaus en één aan het VIOE. Uiteindelijk viel de beslissing om het VIOE in te schakelen. Het OCMW van Geel financierde het hele project.

In één maand tijd moest een terrein van 4800 m² (80 bij 60 m) onderzocht worden. Om dit op tijd te volbrengen werden er 2 teams ingeschakeld. De opgraving gebeurde onder leiding van de projectarcheologen Tom Deville en Janina Ooms, bijgestaan door veldtechnicus-tekenaar Rob Vanschoubroek. Zes arbeiders -3 van het VIOE en 3

jobstudenten van de stad Geel- werden eveneens ingezet. Dit alles gebeurde onder wetenschappelijke begeleiding van archeologe Rica Annaert.¹

1.2 TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUATIE

Bodemkundig bestaat de bodem uit matig droge zandgronden met diepe antropogene humus A horizont (Zcm).² De site bevond zich op een hoogte van gemiddeld 21 m boven zero D.³ Het hoogste punt op het onderzocht gebied bedroeg 21,58 m boven zero D en het laagste punt 20,44 m boven zero D. Er was dus een hoogteverschil aanwezig van 1,14 m. Het gebied helde af naar het ONO.

De Rijnloop en de Molse Nete, 2 waterlopen, bevinden zich wat verder ten oosten van het terrein. Het terrein ligt op de zuidoostelijke flank van een groot dekzandplateau ddat de valleien van de Grote Nete en de Molse Nete begrenst.⁴

1.3 WERKWIJZE

Door middel van een graafmachine werd het terrein vlakdekkend afgegraven. De sporen bevonden zich 40 tot 95 cm onder de oppervlakte van het voetbalveld.

De oppervlakte van circa 4800 m² onderzochten we d.m.v. 4 werkputten van 60 m lang en 20 m breed.

Buiten het eigenlijke opgravingsterrein begon het bouwbedrijf ter voorbereiding reeds met het afgraven van een aantal zones die grensden aan de archeologische site. Deze werken volgden we steeds op.

Voor de zone ten oosten van het opgegraven terrein –tot aan de straat Eikevelden- was het resultaat negatief.

Ten ZZW van het terrein legde het bouwbedrijf ook een deel open. Twee duidelijke sporen kwamen hier aan het licht (een waterput en kuil). We kregen toelating om deze 2 sporen snel te onderzoeken.⁵

2 Beschrijving van de sporen (Plaat II)

Het archeologisch onderzoek bracht sporen aan het licht uit de late bronstijd (1100-800 v.Chr.), de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.) en de volle middeleeuwen (10^{de}-12^{de} eeuw). Enkel een globaal beeld geven we hier weer.

De datering van de grondsporen gebeurde op basis van het archeologisch materiaal aangetroffen in de sporen.

De bootvormige gebouwplattegrond konden we direct toewijzen aan de volle middeleeuwen (10^{de}-12^{de} eeuw), dit is namelijk typisch voor deze periode.

De grondsporen die geen materiaal bevatten konden niet aan een periode gelinkt worden.

2.1 SPOREN UIT DE METAALTIJDEN

Twee waterputten en een afvalkuil kunnen we met zekerheid toeschrijven aan de laatste fase van de late bronstijd (900-800 v.Chr.)-vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.). Ook een gebouw behoort tot deze periode.

Een zone met bijgebouwen bevindt zich in de noordwestelijke helft van het terrein.

Mogelijk maken 3 dubbele paalsporen deel uit van een hoofdgebouw, maar duidelijke plattegronden van hoofdgebouwen werden niet aangetroffen.

Het komt regelmatig voor dat de bijgebouwen gegroepeerd liggen en de hoofdgebouwen er wat verder van afstaan. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de midden-ijzertijdsite (475/450-250 v.Chr.) Capelakker te Brecht-Overbroek. Op deze site liggen de hoofdgebouwen in de noordelijke helft van het terrein, terwijl een groot aantal bijgebouwen verspreid liggen in de zuidelijke helft.⁶ Eenzelfde situatie is eveneens te zien bij nederzettingssporen uit de late bronstijd (1100-800 v.Chr.) en de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.) op de Everse Akkers in St.-Oedenrode

¹ Graag willen wij nog de studenten en vrijwilligers bedanken, in het bijzonder de heer Hugo Van Rompaey (oud-burgemeester van Geel), die met veel enthousiasme en interesse vrijwel elke dag een handje kwam helpen. Onze dank gaat ook uit naar Johan Van Laecke (topograaf), Hans Roeder (chauffeur), Hans Denis (fotograaf), Daisy Van Cotthem en Nele van Gemert (grafici), Hubert Labay en Frans De Buyser (vondstverwerkers) van het VIOE.

² Baeyens L. 1966, Bodemkaart van België, kaart 17.5 (schaal 1:20000), Militair Geografisch Instituut.

³ Hoogte genomen t.o.v. het geodetisch punt Bi61, gelegen aan de kerk van "Sint-Dympna". Informatie verkregen van het Nationaal Geografisch Instituut.

⁴ Topografische kaart 1945, kaart 17.5 (schaal 1:10000), Militair Geografisch Instituut.

⁵ Op het algemeen opgravingsplan is de zone ten ZZW van het terrein niet aangeduid.

⁶ Gautier 2004, 24-36, bijlage 1.

(Nederland)⁷. Bij ijzertijdsites te Brecht (Brecht-Zoegweg en Brecht-Hanenpad) en te Meer (Zwaluwstraat) liggen de hoofdgebouwen eveneens in het noorden en de bijgebouwen wat verder in het zuiden.⁸ Ook in Oss-Ussen (Nederland) zijn er voorbeelden terug te vinden waarbij de bijgebouwen op een afstand van het hoofdgebouw gesitueerd zijn.⁹ In Geel is het dus aan te nemen dat er onmiddellijk buiten het opgegraven gebied nog een hoofdgebouw gelegen was.

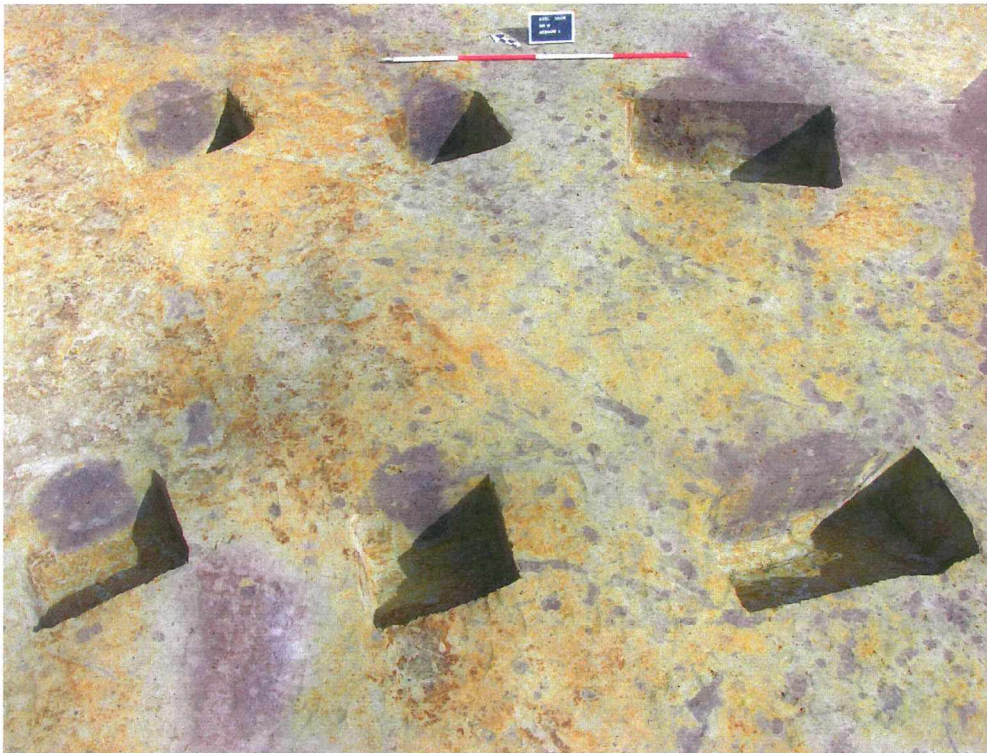
2.1.1 *Gebouwplattegronden*

Gebouw A (*Plaat II: A*), gelegen in het noordelijk deel van het terrein, bestaat uit een eenschepige constructie met telkens 3 palen in de lange zijden (3,6 bij 3,35 m).

Aan het oostelijk uiteinde wijzen de oversnijdingen van paalkuilen op een verbouwingsfase.

De paalkuilen waren bewaard tot op een diepte van 21 tot 47 cm¹⁰. 5 ervan vertoonden een kern in het profiel. Bij 3 sporen troffen we houtskool aan en bij 4 was verbrande leem aanwezig.

In 5 paalkuilen vonden we ceramiek. Het betreft 9 handgevormde wandscherven, waarvan 6 besmeten. Ook één botfragmentje troffen we aan.



Plattegrond van gebouw A na doorsnede van de paalkuilen.

Wat verder in het zuiden bevond zich een cluster paalsporen. Hieruit konden we 2 gebouwen opmaken. Één is een vierpalige constructie (*Plaat II: B*) van ongeveer 3,2 bij 3,2 m. In één van deze paalkuilen vonden we ceramiek. Het gaat om 2 handgevormde wandscherven waarvan 1 versierd met vingertopindrukken, en 1 wandscherf. In het midden van dit gebouwtje bevindt zich nog een paalspoor dat mogelijk ook deel van het gebouw uitmaakt. Deze paalkuil vertoonde een kern in het profiel.

Een ander gebouwtje is een zespalige constructie (*Plaat II: C*), waarvan één paalspoor ontbreekt. Het gaat om een rechthoekige vorm van 3,55 bij 2,35 m. De 2 paalsporen gelegen in de zuidelijke lange zijde waren duidelijk minder diep bewaard dan de overige.

Deze 2 gebouwen overlappen elkaar. Het is echter niet duidelijk welk het oudste is. Mogelijk zijn er in deze concentratie paalsporen nog gebouwen terug te vinden.

⁷ van Bodegraven 1991, 135, fig. 6; 137, fig. 8.

⁸ Delaruelle & Verbeek 2004, 120-137.

⁹ Schinkel 1998, 39, fig. 28; 40, fig. 29; 77, fig. 66.

¹⁰ Alle diepten zijn gemeten t.o.v. het geschaafde oppervlak van de werkputten

2.1.2 Kuil

Buiten het eigenlijke opgravingsgebied (ten ZW van het terrein) was een kuil (b) van ongeveer 1 m diameter te zien. Deze was tot 17 cm diep bewaard. Het was donkergrijs/donkerbruin gevlekt en er waren partikels houtskool aanwezig. Uit deze kuil recupereerden we handgevormd aardewerk, namelijk 7 wandscherven. Twee ervan waren versierd met groeven.

2.1.3 Afvalkuil

In het zuidelijk deel van de archeologische site bevond zich een afvalkuil (*Plaat II: a*), vermoedelijk te dateren in de laatste fase van de late bronstijd (900-800 v.Chr.) en de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.). Deze had een diepte tot 22 cm, was 1,70 m lang en 1,1 m breed. De afvalkuil bestond uit een lichtgrijs/bruine vulling dat bovenaan in het profiel iets donkerder kleurde. Wat verbrand bot en een weinig houtskool waren merkbaar in dit pakket.

In het midden van de kuil op de bodem zagen we een concentratie aan scherven. Verspreid over de hele kuil lagen de andere scherven. De grote hoeveelheid handgevormde scherven is secundair verbrand.

In het totaal recupereerden we 304 fragmenten aardewerk uit de afvalkuil. Het betreft 31 rand-, 270 wand- en 3 bodemfragmenten.

Uit het aardewerk konden we o.a. 2 fragmentaire grote hoge potten reconstrueren. Één vertoont versiering bestaande uit 1 rij nagelindrukken op de rand, groeven op de schouder en opnieuw een horizontale rij nagelindrukken op de overgang van de schouder naar de buik. (*Plaat III*) Vergelijkbaar materiaal vinden we o.a. bij de vondsten van een urnenveld te Goirle (Nederland). Een pot uit deze context vertoont eveneens 2 horizontale rijen nagelindrukken, maar hiertussen bevinden zich geen groeven. Dit voorbeeld heeft wel vingertopindrukken bovenop de rand en wordt toegeschreven aan het Harpstedt-aardewerk.¹¹

De andere fragmentaire grote hoge pot heeft een opgelegde band op de overgang van de hals naar de schouder. (*Plaat III*)

Ook een fragment van een geoord tasje vonden we in de afvalkuil. (*Plaat IV*) Te Ranst (provincie Antwerpen) werd in een graf van een urnenveld eveneens een fragment van een geoorde tas gevonden.¹² In een urnenveld te Borsbeek trof men in totaal 6 geoorde tassen aan. Deze tassen worden gedateerd binnen de late bronstijd (1100-800 v.Chr.).¹³ 2 verbrande botfragmentjes troffen we eveneens aan in de afvalkuil.



Zicht op afvalkuil (a) na doorsnede.

¹¹ Verwers 1966, 42, 43, fig. 8.

¹² Lauwers & Van Impe 1980, 16, fig. 6, 18.

¹³ Van Impe 1972, 10, fig. 4; 13, fig. 8; 15, fig. 10; 22, 23

2.1.4 Waterputten

De trechtervormige waterput gelegen in het uiterste oosten van het terrein (*Plaat II: 1*) werd deels met de schop, deels machinaal uitgegraven.

De waterput (ong. 3,5 bij 3 m) bevond zich op een hoogte van 20,51 m boven zero D en had een totale diepte van ongeveer 3,5 m. Het bovenste pakket bestond uit een donkerzwarte zandvulling, op sommige plaatsen vermengd met gelig zand. Ook roestvlekken, verbrande leem, partikels houtskool en ijzerzandsteenfragmenten waren aanwezig. Een monster van 10 liter namen we van dit pakket. Dit zal in de toekomst nog gezeefd en onderzocht worden op de aanwezigheid van zaden, vruchten en stuifmeelkorrels. Dit onderzoek kan verdere informatie geven over het natuurlijk milieu ten tijde van de nederzetting.

Brokken ijzerzandsteen, kwartsiet en verbrande leem verzamelden we eveneens.

Onder dit pakket bevond zich een kleig blauwgrijs pakket dat kleine fragmenten hout bevat. Een verticaal geplaatste houtstronk was zichtbaar. Deze houtstronk zal onderworpen worden aan een ¹⁴C-datering, waarbij beroep gedaan wordt op het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium.

De aardewerkscherven afkomstig uit het bovenste pakket zijn te situeren in de eindfase van de late bronstijd (900-800 v.Chr.) en in de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.). In totaal recupereerden we 74 scherven, waarvan er 58 secundair verbrand zijn.

Het gaat hier om handgevormde ceramiek, bestaande uit 6 rand-, 5 bodem- en 63 wandfragmenten. Ruwe, gegladde en besmeten voorbeelden komen voor. Op 8 scherven is versiering aanwezig (vingertopindrukken, kam-, spatel- en groevenversiering) (*Plaat V*). Één van de randscherven heeft een haakvormige rand en maakt deel uit van een schaal. Een andere randscherf met vingertopindrukken bovenop de rand en een besmeten buik behoort tot het Harpstedt-aardewerk. (*Plaat VI*) Dit aardewerk is typisch voor de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.) en is een constante op sites uit de vroege ijzertijd in de Kempen, o.a. te Brochem¹⁴. Ook te Donk (gemeente Herk-de-Stad)¹⁵, de *Heibloem*-site te Veldhoven-Steensel (Nederland)¹⁶, Goirle (Nederland)¹⁷ trof men Harpstedt-aardewerk aan.

Rekening houdend met het instortingsgevaar moest er snel gehandeld worden. Bijgevolg konden we het profiel niet volledig intekenen.



Zicht op waterput 1 na doorsnede (werkfoto)

¹⁴ Annaert 2004, 46, fig. 3; 47, fig. 4; 48, fig. 5.

¹⁵ Van Impe 1983, 75, fig. 6.

¹⁶ Modderman & Louwe Kooijmans 1966, 15, fig. 6; 16, fig. 7; 18, fig. 8; 22, fig. 11.

¹⁷ Verwers 1966, 41, fig. 7.

Een andere waterput (*Plaat II: 2*) uit de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.) bevond zich in het noorden van het opgravingsterrein. Deze cirkelvormige waterput (ong. 3 bij 2,75 m) bestond uit een aantal pakketten. Bovenaan was een grijze tot donkergrijze vulling aanwezig. Onder deze laag bevond zich een donkergrijze tot zwarte laag, gevolgd door een heel donkerzwart/donkergrijs pakket. Hieronder bevond zich de tertiaire bodem die ter hoogte van de site bestaat uit glauconiethoudende klei. In dit groengrijze pakket werd er hout aangetroffen dat eveneens gerecupereerd werd en zal onderworpen worden aan ¹⁴C-datering.

Men kan besluiten dat de waterput in verschillende lagen terug gevuld werd.

De laatste 40 cm van de 1^{ste} helft van de waterput werd machinaal uitgehaald, alsook de 2^{de} helft. De waterput had een diepte van circa 1,58 m.

De grond was zeer drassig, te wijten aan het slechte weer dat ons veel parten heeft gespeeld. De plaats waar de waterput gesitueerd was, heeft een tijdlang onder water gestaan. Dit bemoeilijkte het onderzoek.

Enkel in de bovenste laag troffen we ceramiek aan. Hieruit kunnen we besluiten dat deze waterput na het buiten gebruik stellen, niet als afvalput herbruikt werd.

De scherven zijn te dateren in de vroege ijzertijd (800-475/450 v.Chr.). De ceramiek bestaat uit 28 handgevormde scherven (5 rand-, 2 bodem- en 21 wandfragmenten). Op 2 scherven is versiering aangebracht.

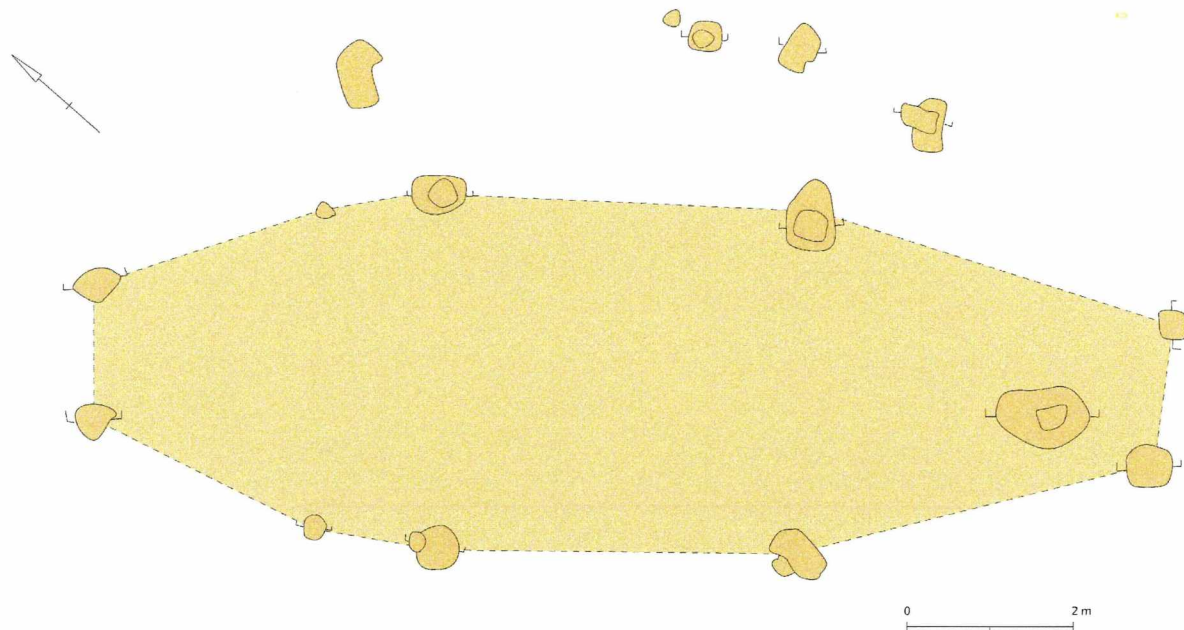
2.2 SPOREN UIT DE MIDDELEEUWEN

Twee waterputten kunnen we toeschrijven aan de middeleeuwen. Ook een bootvormig gebouwplattegrond, typisch voor de volle middeleeuwen (10^{de}-12^{de} eeuw), vonden we te Geel.

Een vierpalige structuur behoort eveneens tot de middeleeuwen.

Het is mogelijk dat we nog andere gebouwtjes bij deze periode kunnen plaatsen, maar wegens gebrek aan aardewerk kunnen we dit niet met zekerheid aantonen.

2.2.1 Bootvormig gebouw

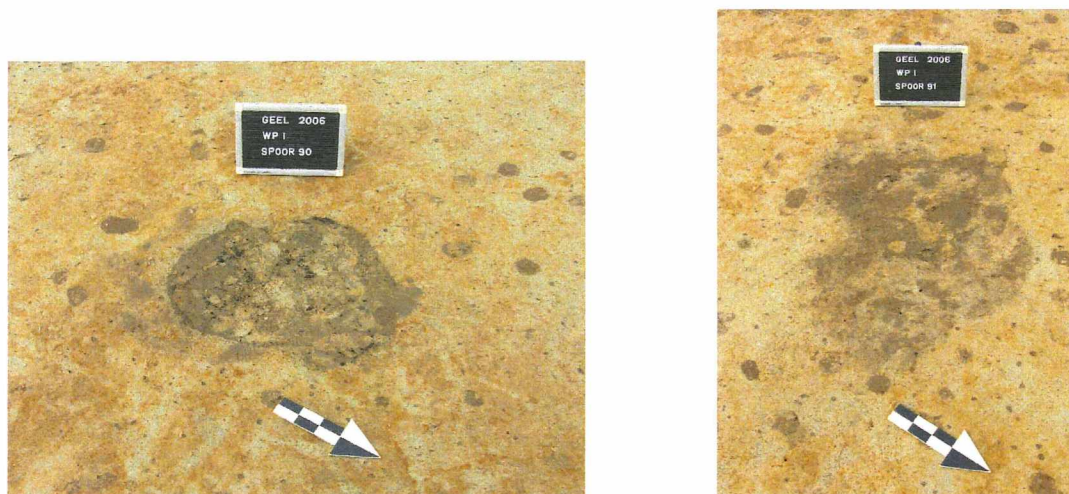


Grondplan van bootvormige woonstalboerderij.

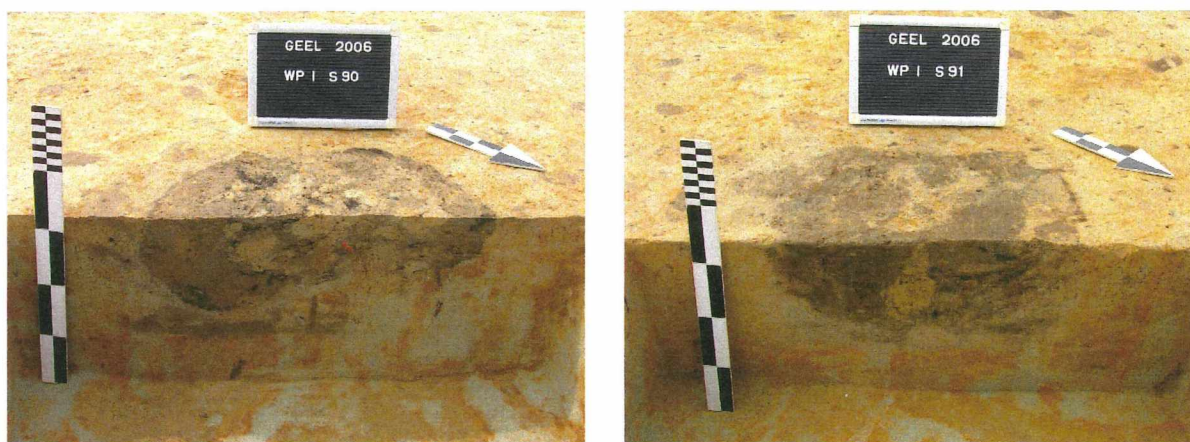
Het gebouwplattegrond (*Plaat II: D*) gelegen in het zuiden van het terrein is deze van een bootvormige woonstalboerderij van 13,25 bij 4,7 m. Bootvormige gebouwen hebben hun naam te danken aan de vorm van het grondplan en kunnen gedateerd worden in de volle middeleeuwen (10^{de}-12^{de} eeuw).

Op de plattegrond zijn 2 paar nokbalkdragers in de lange zijden en telkens 2 palen in de korte zijden te zien. De afstand tussen de nokbalkdragers in de lange zijden bedraagt ongeveer 4 m. De palen in de korte zijden zijn telkens op 1,5 m van elkaar geplaatst. In oorsprong was het een 3-schepig gebouw waarvan de wandpalen minder diep ingegraven waren en dus verdwenen zijn. Van de noordoostelijke rij bleven nog sporen van 4 wandpalen bewaard. Van deze 4 paalsporen was er één met een diepte van 32 cm en had een duidelijke kern. De andere waren slechts tot 4 à 10 cm diep bewaard. In één van deze sporen vonden we 1 handgevormde ruwe wandscherf terug.

De diepte van de paalkuilen aan de lange zijden bedroeg 10 tot 22 cm. De sporen langs de korte zijden van het gebouw gingen tot 46 cm diep. In doorsnede hadden 4 van de 8 nokbalkdragers een duidelijke kern. Zeven van deze sporen bevatten brokjes houtskool. 3 van de 4 paalsporen in de lange zijden bevatten brokjes verbrande leem. In de kern van één paalkuil troffen we ceramiek aan. Het betreft een randscherf (lokale productie) en een wandscherf (Maaslands wit aardewerk), beiden op het wiel gedraaid. In het zuidoostelijk deel van het gebouw was er nog een ovaal spoor zichtbaar aan de oppervlakte (slechts 7 cm diep bewaard). Dit spoor bevond zich tussen de korte wand van het gebouw en het eerste gebintepaar. Het gebouw te Geel had een NW-ZO-oriëntering.



Gebouw D: zicht op 2 paalsporen in horizontaal vlak.



Gebouw D: zicht op 2 paalsporen na doorsnede

Er werden er reeds verscheidene teruggevonden zowel in België (o.a. Wijnegem¹⁸, Herk-de-Stad¹⁹, Oud-Turnhout²⁰, Hove²¹, Brecht²², Ouwen-Grobbendonk²³, Ekeren-Het Laar²⁴) als in Nederland (o.a. Dommelen²⁵).

Te Dommelen hadden de bootvormige plattegronden 3, 4, 5 of 6 paar nokbalkdragers in de lange zijden.²⁶

Tijdens opgravingen in 1999 te Hove (Boechoutsesteenweg) werden 9 bootvormige boerderijplattegronden opgetekend²⁷, waarvan 2 met eveneens 2 paar nokbalkdragers in de lange zijden²⁸. Beide gebouwen te Hove hadden telkens in het verlengde van de korte zijden nog wandpalen.

¹⁸ Cuyt 1984, 127-128, fig. 70; Cuyt 1986, 85-86.

¹⁹ Wouters et al. 1999, 165, fig. 5: 2.

²⁰ Annaert 2000, 70-75.

²¹ Verhaert & Annaert 2003, 111-112.

²² Delaruelle et al. 2003, 80-81; Verbeek & Delaruelle 2004, 265-291.

²³ Vervoort & Annaert 2003, 14.

²⁴ Verbeek et al. 2000, 55-57; Verbeek & Delaruelle 2004, 293-301.

²⁵ Theuws et al. 1988, 272-300.

²⁶ Theuws et al. 1988, 270-300.

Te Brecht-Zoegweg trof men ook bootvormige constructies aan. Het betreft o.a. 2 gebouwen van 13 tot 14 m lang met 2 gebinten, maar met slechts één zware paal aan de korte zijde.²⁹

Bij de bootvormige gebouwen te Brecht-Hanenpad worden de bootvormige gebouwen onderverdeeld in 3 subtypes op basis van het aantal gebinten. De constructie te Geel sluit aan bij het type gebouw met 2 gebinten en 2 zware palen aan elke korte zijde. De 2 gebouwen van dit type te Brecht-Hanenpad zijn O-W en NO-ZW gericht. Één van beiden is 14 m lang en een middenbeuk van 6,7 m breed. Ten westen van het eerste gebinte werd er eveneens een kuil aangetroffen.³⁰ Deze constructie toont grote gelijkenis met dat gevonden te Geel. Op basis van het schervenmateriaal worden deze 2 constructies te Brecht-Hanenpad (S 66 en S 99) jonger gedateerd dan een ander gebouw (S 48) dat d.m.v. ¹⁴C-datering gesitueerd werd tussen 890-1020 n.Chr. S 48 is ook een enkelvoudige bootvormige constructie, maar met 3 gebinten in de lange zijden.³¹

Bij één van de 9 bootvormige gebouwen te Hove³² (met 3 paar nokbalkdragers in de lange zijden) kon eveneens een datering vastgesteld worden via ¹⁴C-datering van resten van een verkoolde paal. Het gebouw kon men zo dateren tussen 890-1020 n.Chr.³³

De jongste bootvormige gebouwen zijn deze met gebogen wanden.

Een datering geven aan de bootvormige gebouwplattegronden met 2 paar nokbalkdragers in de lange zijden en telkens 2 palen in de korte zijden is moeilijk, globaal zijn ze te plaatsen in de 10^{de} tot 12 de eeuw.

2.2.2 Vierpalig gebouw

Vier grote paalkuilen (*Plaat II: E*) namen we waar in het noordelijk deel van het opgravingsareaal. Deze vormen samen een vierkant met zijden van circa 3,25 m. De bewaarde diepte van deze paalsporen varieerde van 26 tot 44 cm. De 4 paalkuilen vertoonden een kern in het profiel. De kuilen waren duidelijk afgelijnd. De vulling had meestal een bruine/grijze kleur; de kernen donkergrijs tot (donker)bruin³⁴.

Deze sporen vertoonden duidelijk een andere vulling en kleur dan te zien was bij o.a. gebouw A. Op basis van deze vulling kunnen we besluiten dat deze constructie middeleeuws te dateren is.

Er werd geen aardewerk aangetroffen in de kuilen die deze conclusie kan staven.

2.2.3 Waterputten

Een eerste middeleeuwse waterput (*Plaat II: 3*) lag ongeveer 11 m ten ZW van gebouw E. Aan de oppervlakte van de ovaalvormige waterput (3,7 bij 3 m) namen we 3 verschillende verkleuringen waar. In het westen kenmerkte de buitenrand zich door een donkergrijze band. Een strook verbrande leem vermengd met wat gele zandige vlekken en grijze vlekken bevond zich deels naast de donkergrijze verkleuring. Het overgrote deel van de waterput vormde een grote donkergrijze/donkerbruine verkleuring.

De waterput had een diepte van 155 à 165 cm. Het profiel van de waterput was trapvormig. Er waren meerdere lagen merkbaar, waardoor men kan besluiten dat de put in verschillende keren werd dichtgegooid. Wegens instortingsgevaar konden we geen profieltekening opmaken.

De 2^{de} helft van de waterput werd machinaal uitgegraven tot op de bodem. Hier bevond zich nog een stuk hout – mogelijk een deel van de houten bekisting – dat we recupereerden en nog aan ¹⁴C-datering zullen onderwerpen. Het monster genomen van de bodem zal men later nog zeven en onderzoeken.

Een botfragmentje, 4 dakpanfragmenten en 2 stenen (kwartsiet en tefriet, afkomstig van maalstenen) troffen we eveneens aan in de waterput.

Het middeleeuws aardewerk gerecupereerd uit de waterput, bestaat uit 28 scherven (1 bodemfragment, 24 wandfragmenten, 1 fragmentarische pot, 1 tuit en 1 oor). Slechts 2 wandscherven zijn handgevormd, de anderen zijn gedraaid. Van het gedraaide aardewerk behoren 24 fragmenten tot het Maaslands wit aardewerk. Het bekendste productiecentrum van Maaslands wit aardewerk is Andenne, gelegen in de Maasvallei in België. Een veel

²⁷ Verhaert & Annaert 2003, 111.

²⁸ Op basis van niet gepubliceerde opgravingsplannen en tekeningen bewaard in het archief van het VIOE.

²⁹ Verbeek & Delaruelle 2004, 267.

³⁰ Verbeek & Delaruelle 2004, 281-283.

³¹ Verbeek & Delaruelle 2004, 289-291.

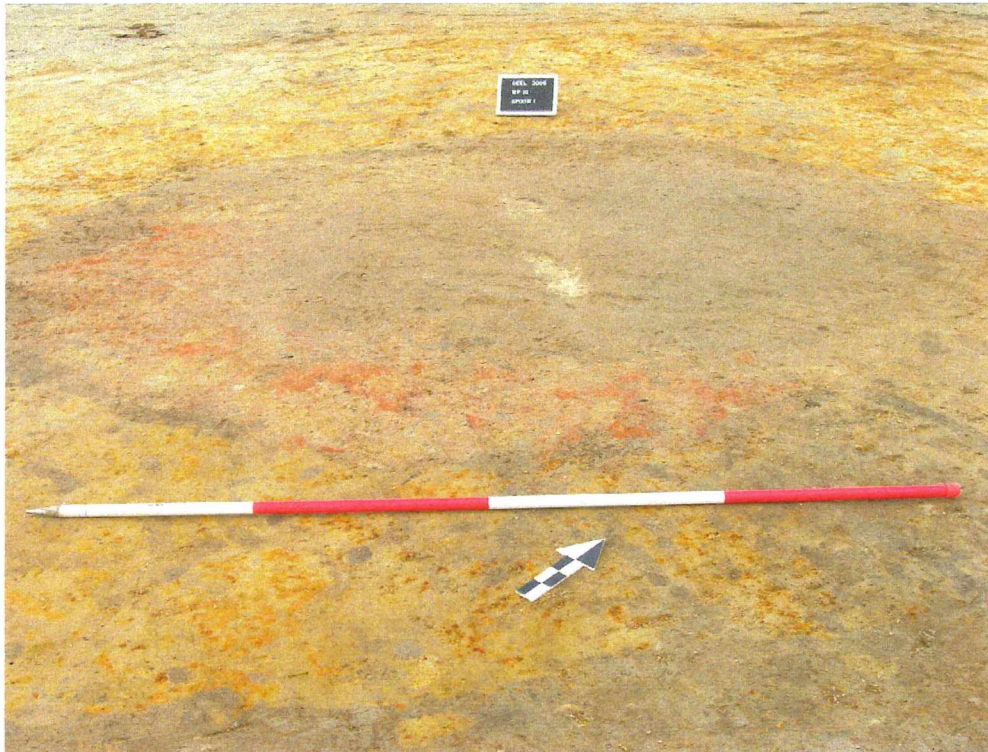
³² Het betreft gebouw 5 gelegen in sleuf V.

³³ Verhaert & Annaert 2003, 110.

³⁴ Bij één paalkuil (werkput III spoor 161) bestond de kern uit 2 delen: bovenaan een bruine kleur met een beetje grijs; eronder eerder een grijze vulling met wat bruine vlekken. Het zou kunnen dat de paal hier 2 keer in gestaan heeft of dat de kuil nadien in 2 keer dichtgegooid werd.

voorkomend type zijn kannen, soms met een bandvormig oor en tuit. Op veel middeleeuwse Belgische en Nederlandse archeologische sites werd Andenne-aardewerk aangetroffen.

Op basis van de ceramiek gevonden te Andenne werd dit aardewerk onderverdeeld in 4 periodes: gaande van het eind van de 11^{de} eeuw t.e.m. de 2^{de} helft van de 14^{de} eeuw.³⁵ Recent onderzoek van aardewerk situeert het Andenne-aardewerk nu iets vroeger, namelijk vanaf de 11^{de} eeuw.



Zicht op waterput 3 in horizontaal vlak.

Ten ZW van het opgravingsgebied was een cirkelvormige waterput van 3,25 bij 3,15 m (waterput 4). Ook hier recupereerden we hout dat zich op de bodem van de waterput bevond. De ceramiek afkomstig uit deze waterput is te situeren in de middeleeuwen. 6 wandscherven zijn op het wiel gedraaid. Hiervan zijn 3 oxiderend gebakken, is 1 lokaal grijs aardewerk en is het soort aardewerk van de 2 anderen moeilijk te achterhalen. 1 wandscherf werd met de hand gemaakt.

2.3 ANDERE SPOREN

2.3.1 Vier- en zespallige constructies

In het westelijk deel van het terrein zijn nog vier- en zespallige constructies waar te nemen, vermoedelijk gaat het hier om bijgebouwtjes (spijkers/graanschuren).

Deze grondsporen bevatten geen schervenmateriaal en kunnen we bijgevolg niet met zekerheid toewijzen aan een bepaalde periode.

In het westen van het terrein waren er sporen van een vierpallige constructie (*Plaat II: F*) van 2,15 bij 2 m. Het ging hier om (heel) lichtgrijze sporen met in het profiel een heel vage aflijning van de paalkuilen. Deze paalkuilen bleven 6 tot 15 cm onder het oppervlak bewaard.

Hier niet ver vandaan is een zespallige constructie (*Plaat II: G*) met als lengte 5,25 m en als breedte 3 m. De paalkuilen hadden een diepte van 12 tot 28 cm. Twee paalsporen vertoonden een kern in het profiel.

Een andere vierpallige constructie (*Plaat II: H*) heeft als afmeting circa 1,5 bij 1,3 m. De sporen liggen op ongeveer 0,4 m afstand van elkaar. De paalsporen bleven bewaard tot op een diepte van 13 tot 16 cm onder het oppervlak. In doorsnede hadden 2 sporen een duidelijke kern.

³⁵ Borremans & Warginaire 1966, 74-74.

Zes grote paalsporen maken mogelijk deel uit van een hoofdgebouw (*Plaat II: I*). Drie palenparen vormen samen een rechthoek van 3 bij 0,8 m. Elk paar palen bevindt zich op ongeveer 0,9 m van het volgende paar. Deze constructie is OW-georiënteerd. De diepte van de kuilen varieerde van 31 tot 43 cm. De kernen waren vrij onduidelijk. Telkens lagen de 2 paalkuilen die samen een palenpaar vormen heel dicht bij elkaar. De afstand varieerde van 4 tot 15 cm.

Een vierpostenspijker (*Plaat II: J*) (circa 1,65 bij 0,9 m) is terug te vinden in het centrale deel van het opgegraven gebied. De sporen bleven bewaard tot 12 à 19 cm onder het geschaafde oppervlak.

De sporen van een andere vierpalige constructie (*Plaat II: K*) van 2,75 bij 3,5 m was waar te nemen in het uiterste noorden van het opgravingsterrein. Het ging hier om vrij diepe paalkuilen, waarbij er 2 duidelijk een kern vertoonden in het profiel. De vulling bestond steeds uit een donkergrijze/(donker)bruine kleur.

In één paalkuil recupereerden we een fragment natuursteen, vermoedelijk gaat het hier om een klopper of gewicht. Een paalspoor werd later doorsneden door een ander veel minder diep spoor.

Vlak naast dit gebouwtje bevond zich een ander gebouw (*Plaat II: L*) bestaande uit 4 palen (2,7 bij 2,2 m). Alle paalsporen hadden een kern in het profiel, die donkergrijs gevlekt was. Bij sommigen was er ook een weinig houtskool aanwezig.

Er is nog een rechthoekige constructie (*Plaat II: M*) van circa 5,65 bij 5 m in het noordoostelijk areaal. In 3 van de 4 hoeken staat telkens 1 paalkuil, in één hoek zijn het er 2. Een paalspoor was duidelijk dieper dan de andere. In één van deze sporen troffen we 1 handgevormde ruwe wandscherf en verbrand bot aan en in een andere eveneens een handgevormde wandscherf. Deze scherven zijn moeilijk te dateren. Binnen deze constructie zagen we nog 3 sporen; mogelijk maken zij er ook nog deel van uit. Hier vonden we ook bij één een klein beetje verbrand bot.

2.3.2 Paalkuilen

Verspreid over het terrein tekenden zich paalsporen af die we niet kunnen toeschrijven aan een constructie. In totaal 20 scherven en 2 schilfers van scherven recupereerden we in 13 van deze losse paalsporen. Het gaat om handgevormde ceramiek, bestaande uit 2 rand- en 18 wandfragmenten. Er zijn zowel ruwe (10), gegladde (8) als besmeten (2) voorbeelden. Op één wandscherf is groevenversiering aangebracht. Bij deze die geen materiaal bevatten is het onmogelijk om een exacte datering te bepalen.

2.3.3 Grachten en boomvallen

Op het opgravingsterrein hebben we ook veel recente grachten en een aantal boomvallen ingetekend. Bij het afschaven van één van deze boomvallen vonden we 5 handgevormde scherven en een brok kwartsiet. De andere boomvallen en de grachten onderzochten we niet.

3 Besluit

Voor het eerst werd een grootschalig archeologisch onderzoek uitgevoerd te Geel. De noodopgraving was zeker de moeite waard: we vonden sporen die teruggaan tot de late bronstijd, de ijzertijd en de middeleeuwen.

Vier waterputten, een bootvormig gebouwplattegrond, verscheidene gebouwen, een afvalkuil, honderden paalkuilen en een aantal recente sporen werden ingetekend.

Voor de periode late bronstijd (1100-800 v.Chr.)-vroeg ijzertijd (800-475/450 v.Chr.) kunnen we spreken van een nederzetting bestaande uit bijgebouwen. Een hoofdgebouw troffen we niet aan. Mogelijk ligt deze buiten het opgegraven gebied. Een afvalkuil en 2 waterputten behoren eveneens tot deze periode. Het handgevormde aardewerk, afkomstig uit deze sporen, bevestigt dit.

Een aantal andere sporen schrijven we toe aan de middeleeuwen.

De bootvormige woonstalboerderij is typisch voor de volle middeleeuwen (10^{de}-12^{de} eeuw).

Het is niet uitgesloten dat buiten het opgravingsareaal nog middeleeuwse sporen aanwezig zijn.

Van een aantal gebouwen is de periode niet te achterhalen.

In het totaal vonden we 499 scherven, waarvan er voorlopig slechts 13 getekend en 10 gefotografeerd zijn.

Dit rapport geeft slechts de voorlopige resultaten en een eerste interpretatie van de gebouwplattegronden en het aardewerk weer. Het aardewerk moet nog uitgebreid bestudeerd en vergeleken worden. Ook de monsters moeten nog gezeefd en onderzocht worden en samen met de resultaten van de ^{14}C -datering zullen ze een beter licht werpen op de datering van de waterputten. Wat nu al zeker vaststaat is het feit dat deze archeologische opgraving de geschiedenis van Geel met zo'n 2000 jaar verlegd heeft!

Bibliografie

- ANNAERT R. 2000: Het middeleeuwse Oud-Turnhout op het spoor. In: BASTIAENS J. (red.), *Zand op de schop. Een archeologische kijk op de Kempen*, Oud-Turnhout, 69-83.
- ANNAERT R. & VERVOORT R. 2003: De volmiddeleeuwse bewoningskern te Ouwen-Grobbendonk (Antw.), *Archaeologia Mediaevalis* 26, 13-15.
- ANNAERT R. 2004: Late bronstijd- en vroege ijzertijdsporen tussen de Merovingers te Broechem (gem. Ranst, prov. Antwerpen), *Lunula. Archaeologia protobistorica* XII, 43-50.
- BORREMANS R. & WARGINAIRE R. 1966: *La ceramique d'Andenne. Recherches de 1956-1965*, Rotterdam.
- CUYT G. 1984: Gallo-Romeinse en middeleeuwse houtbouwsporen te Wijnegem, *Conspectus MCMLXXXIII*, *Archaeologia Belgica* 258, Brussel, 126-130.
- CUYT G. 1986: Nederzetting uit de 12^{de} eeuw te Wijnegem, *Archaeologia Belgica* II, Brussel, 85-86.
- DELARUELLE S., MAES M. & VERBEEK C. 2003: De trein stond even stil: Archeologisch onderzoek op het HSL-traject in de provincie Antwerpen. In: CUYT G. & SAS K. (red.), *Vlekken in het zand. Archeologie in en rond Antwerpen*, Antwerpen, 73-84.
- DELARUELLE S. & VERBEEK C. 2004: De metaaltijden op het HSL-traject. In: VERBEEK C., DELARUELLE S. & BUNGENEERS J., *Verloren voorwerpen. Archeologisch onderzoek op het HSL-traject in de provincie Antwerpen*, Antwerpen, 115-174.
- GAUTIER S. 2004: De *midden-ijzertijdsite Capelakeker te Brecht-Overbroek*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling V.U.B., Brussel.
- LAUWERS F. & VAN IMPE L. 1980: Het urnenveld op het raanstveld te Ranst, *Archaeologia Belgica* 229, Brussel, 5-32.
- MODDERMAN P.J.R. & LOUWE KOOIJMANS L.P. 1966: The Heibloem, a Cemetery from the Late Bronze Age and Early Iron Age between Veldhoven and Steensel, Prov. Noord-Brabant, *Analecta Praehistorica Leidensia* II, 9-26.
- SCHINKEL K. 1998: Unsettled settlement, occupation remains from the Bronze Age and the Iron Age at Oss-Ussen The 1976-1986 excavations. In: FOKKENS H. (ed.), *The Ussen Project. The first decade of excavations at Oss*, *Analecta Praehistorica Leidensia* 30, 5-305.
- THEUWS F., VERHOEVEN A. & VAN REGTEREN ALTENA H.H. 1988: Medieval settlement at Dommelen parts I and II, *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek jaargang* 38, 229-430.
- VAN BODEGRAVEN N. 1991: Nederzettingssporen in de late bronstijd en de vroege ijzertijd op de Everse Akkers in St.-Oedenrode. In: FOKKENS H. & ROYMANS N. (red.), *Nederzettingen uit de bronstijd en de vroege ijzertijd in de lage landen*, Nederlandse Archeologische Rapporten 13, Amersfoort, 129-139.
- VAN IMPE L. 1972: *Een urnenveld te Borsbeek*, *Archaeologia Belgica* 140, Brussel, 5-37.
- VAN IMPE L. 1983: Het oudheidkundig bodemonderzoek in Donk (Gem. Herk-de-Stad) 1977-1982, *Miscellanea Archaeologica in honorem H. Roosens*, *Archaeologia Belgica* 255, Brussel, 65-94.
- VERBEEK C., MAES M. & VANWESENBEECK V. 2000: Oude bewoningssporen op het HSL-traject te Ekeren-Het Laar. In: BASTIAENS J. (red.), *Zand op de schop. Een archeologische kijk op de Kempen*, Oud-Turnhout, 51-61.
- VERBEEK C. & DELARUELLE S. 2004: De middeleeuwen op het HSL-traject. In: VERBEEK C., DELARUELLE S. & BUNGENEERS J., *Verloren voorwerpen. Archeologisch onderzoek op het HSL-traject in de provincie Antwerpen*, Antwerpen, 265-313.
- VERHAERT A. & ANNAERT R. 2003: Begruaving en bewoning te Hove: ijzertijd en middeleeuwen van naderbij bekeken (prov. Antwerpen). In: CUYT G. & SAS K. (red.), *Vlekken in het zand. Archeologie in en rond Antwerpen*, Antwerpen, 107-114.

Verwers G.J. 1966: A Late Bronze Age/Early Iron Age Urnfield at Goirle, Prov. Noord-Brabant, *Analecta Praehistorica Leidensia* II, 33-48.

WOUTERS W., COOREMANS B. & ERVYNCK A. 1999: Landelijke bewoning uit de volle middeleeuwen in Herk-de-Stad (prov. Limburg), *Archeologie in Vlaanderen* V (1995/1996), 159-177.

Bijlage:

Inventarislijst vondsten

06 Geel 01: WP I – losse vondsten – recente context

- 6 randen, gedraaid
- 5 bodems, gedraaid
- 1 handvat
- 30 wandscherven, gedraaid
- 2 tegels waarvan 1 met stempel
- 13 glas
- 2 stenen

06 Geel 02: WP I spoor 2 – 1^{ste} helft paalkuil

- 2 wandscherven, handgevormd, ruw

06 Geel 03: WP I spoor 15

- 1 wandscherf, handgevormd, geglad

06 Geel 04: WP I spoor 16 – boomval

- 1 wandscherf, handgevormd, deels geglad, deels besmeten
- 3 wandscherven, handgevormd, geglad
- 1 wandscherf, handgevormd, ruw
- 1 brok kwartsiet(secundair verbrand)

06 Geel 05: WP I spoor 20 – waterput 1 – late bronstijd-vroege ijzertijd

- 1 randscherf, handgevormd, ruw + besmeten, versierd met vingertopindrukken (Harpstedt-aardewerk)
- 1 bodemscherf, handgevormd, ruw, versierd met vingertopindrukken
- 1 bodemscherf, handgevormd, geglad, versierd met vingertopindrukken
- 1 wandscherf, handgevormd, geglad, met kamversiering
- 1 wandscherf, handgevormd, ruw met spatelversiering (6 gaatjes)
- 1 randscherf, handgevormd, ruw
- 1 randscherf, handgevormd, geglad
- 1 bodemscherf, handgevormd, besmeten + onderkant geglad
- 1 bodemscherf, handgevormd, geglad
- 4 wandscherven, handgevormd, ruw
- 1 wandscherf, handgevormd, geglad
- 2 wandscherven, handgevormd, geglad + (licht) besmeten

Secundair verbrande scherven:

- 2 randscherven, handgevormd, ruw, versierd met vingertopindrukken
- 1 wandscherf, handgevormd, ruw, met groevenversiering
- 1 randscherf, handgevormd, ruw + besmeten
- 1 bodemscherf, handgevormd, ruw
- 38 wandscherven, handgevormd, ruw
- 2 wandscherven, handgevormd, geglad
- 12 wandscherven, handgevormd, besmeten
- 1 wandscherf, handgevormd, ruw + deels geglad
- 14 brokken ijzerzandsteen
- 3 brokken kwartsiet
- 14 brokken verbrande leem
- 2 stukjes hout

06 Geel 06: WP I spoor 20 - waterput 1

- hout

06 Geel 07: WP I spoor 20 – waterput 1

- monster

06 Geel 08: WP II spoor 26 – afvalkuil (kuil a) – late bronstijd-vroege ijzertijd

Scherven zijn secundair verbrand.

- 1 fragmentaire grote hoge pot, handgevormd, geglad + ruw, bestaande uit:
 - 1 bodemscherf (+ wand)

- 4 randscherven
- 73 wandscherven
- 1 fragmentaire grote hoge pot, handgevormd, ruw, bestaande uit:
 - 4 randscherven, versierd met rij nagelindrukken-groeven-rij nagelindrukken
 - 11 randscherven versierd met rij nagelindrukken (+ groeven)
 - 10 wandscherven versierd met rij nagelindrukken (+ groeven)
 - 2 wandscherven versierd met groeven
 - 5 randscherven
 - 1 bodemscherf
 - 87 wandscherven
- 1 fragmentair tasje, handgevormd, ruw, bestaande uit:
 - 1 randscherf (met wand en oor)
 - 4 wandscherven
- fragmenten die behoren tot één pot:
 - 2 randscherven, handgevormd, ruw, versierd met groeven
 - 2 wandscherven, handgevormd, ruw, versierd met groeven
 - 1 randscherf, handgevormd, ruw
 - 10 wandscherven, handgevormd, ruw
- 1 randscherf, handgevormd, ruw, versierd met nagelindrukken.
- 2 wandscherven, handgevormd, ruw, versierd met groeven
- 2 randscherven, handgevormd, ruw
- 1 bodemscherf, handgevormd, ruw
- 70 wandscherven, handgevormd, ruw
- 10 wandscherven, handgevormd, geglad
- 2 botfragmentjes

06 Geel 09: WP II spoor 64

- 3 wandscherven, handgevormd, geglad

06 Geel 10: WP II spoor 25

- 2 schilfers van scherven, handgevormd
- 1 wandscherf, handgevormd, besmeten

06 Geel 11: WP II spoor 205

- 1 wandscherf, handgevormd, geglad
- 1 wandscherf, handgevormd, besmeten

06 Geel 12: WP I spoor 51

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 13: WP I spoor 117

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 14: WP V spoor 1 – kuil b

- 2 wandscherven, handgevormd, geglad, met groevenversiering
- 2 wandscherven, handgevormd, geglad
- 3 wandscherven, handgevormd, ruw

06 Geel 15: WP V spoor 2 – waterput 4 - middeleeuwen

- 6 wandscherven, gedraaid (3 oxiderend gebakken; 1 lokaal grijs aardewerk)
- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 16: WP V spoor 2 – waterput 4

- hout

06 Geel 17: WP V spoor 2 – waterput 4

- hout

06 Geel 18: WP IV spoor 40

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 19: WP IV spoor 41

-1 randscherf, handgevormd, geglad

06 Geel 20: WP III spoor 110 – gebouw B

-1 randscherf, handgevormd, ruw, met vingertopindrukken

-1 randscherf, handgevormd, ruw

-1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 21: WP IV spoor 66

-1 wandscherf, handgevormd, ruw, met groevenversiering

06 Geel 22: WP I spoor 93 – gebouw D

-brokjes houtskool

06 Geel 23: WP I spoor 90 kern – gebouw D

-1 randscherf, gedraaid (lokale productie)

-1 wandscherf, gedraaid (Maaslands wit aardewerk)

06 Geel 24: WP I spoor 104-105 – gebouw D

-1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 25: WP III spoor 1 (A) juist onder opp. – waterput 3 - middeleeuwen

-1 wandscherf, gedraaid, met roetsporen (Maaslands wit aardewerk)

06 Geel 26: WP III spoor 1 rode laag – waterput 3- middeleeuwen

-2 wandscherven, gedraaid (Maaslands wit aardewerk)

-4 dakpanfragmenten

06 Geel 27: WP III spoor 1 bruine laag verschillende dieptes – waterput 3 - middeleeuwen

-1 fragmentarische pot (enkel wand), gedraaid (Maaslands wit aardewerk)

-1 tuit, handgevormd

-1 oorfragment, handgevormd

-1 lensbodemscherf, gedraaid (Maaslands wit aardewerk)

-19 wandscherven, gedraaid (9 met roetsporen) (Maaslands wit aardewerk)

-1 wandscherf, handgevormd, ruw

-1 wandscherf, handgevormd, besmeten

-2 stenen – 1 kwartsiet en 1 tefriet (lavasteen uit Eifelgebied)

-1 verbrand botfragmentje

06 Geel 28: WP III spoor 1 waterput 3

-hout

06 Geel 29: WP III spoor 1 waterput 3

-monster

06 Geel 30: WP IV spoor 90 – waterput 2 – vroege ijzertijd

-1 randscherf, handgevormd, ruw, met vingertopindrukken

-1 wandscherf, handgevormd, geglad, met groevenversiering

-1 randscherf, handgevormd, deels geglad deels besmeten

-3 randscherven, handgevormd, geglad

-1 bodemscherf, handgevormd, ruw

-1 bodemscherf, handgevormd, geglad

-2 wandscherven, handgevormd, besmeten

-11 wandscherven, handgevormd, geglad

-6 wandscherven, handgevormd, ruw

-1 wandscherf, handgevormd

-1 indet.

06 Geel 31: WP IV spoor 126 – gebouw K

-klopper of gewicht?

06 Geel 32: WP IV spoor 90 waterput 2

-hout

06 Geel 33: WP III spoor 174

- 1 randscherf, handgevormd, geglad
- 1 wandscherf, handgevormd, geglad
- 2 wandscherven, handgevormd, ruw

06 Geel 34: WP III spoor 202

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 35: WP III spoor 195b – gebouw M

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 36: WP III spoor 205

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 37: WP III spoor 208 – gebouw M

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 38: WP IV spoor 84 – gebouw A

- 1 wandscherf, handgevormd, besmeten
- 1 botfragment

06 Geel 39: WP IV spoor 79 – gebouw A

- 1 wandscherf, handgevormd, ruw

06 Geel 40: WP IV spoor 87 – gebouw A

- 2 wandscherven, handgevormd, waarvan 1 ruw

06 Geel 41: WP IV spoor 88 – gebouw A

- 4 wandscherven, handgevormd, besmeten

06 Geel 42: WP IV spoor 89 – gebouw A

- 1 wandscherf, handgevormd, besmeten

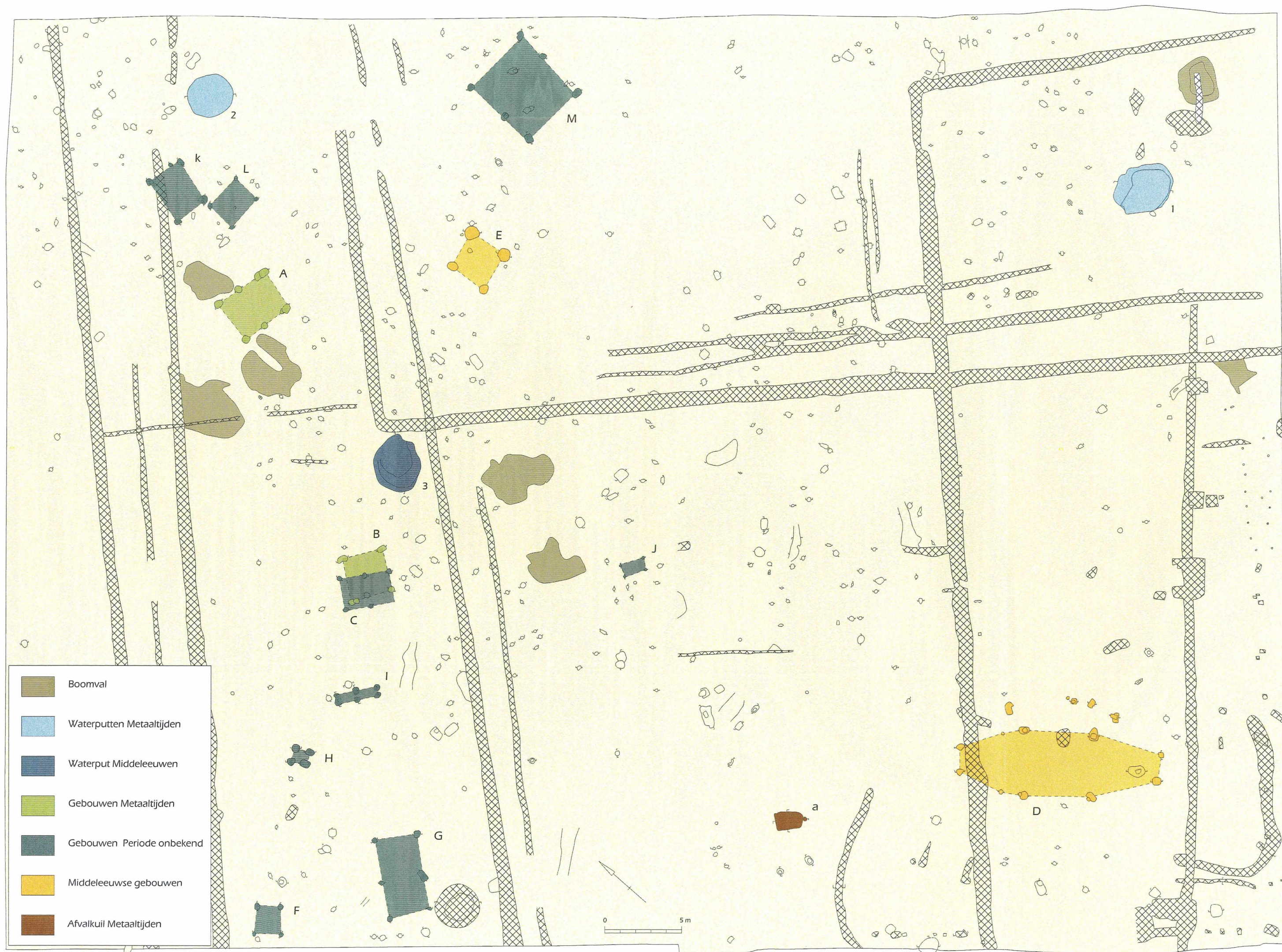
06 Geel 43: Losse vondsten

- 1 wandscherf, handgevormd, deels geglad deels ruw
- 1 indet.

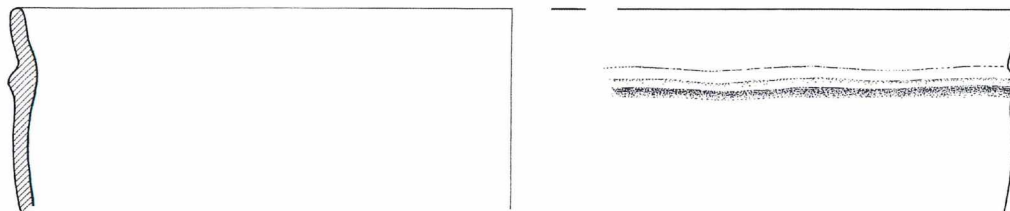
Plaat I



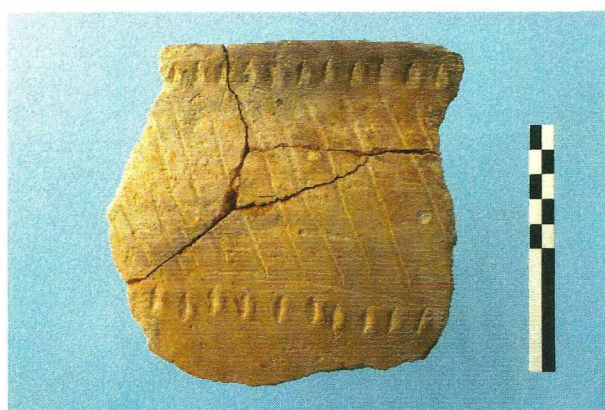
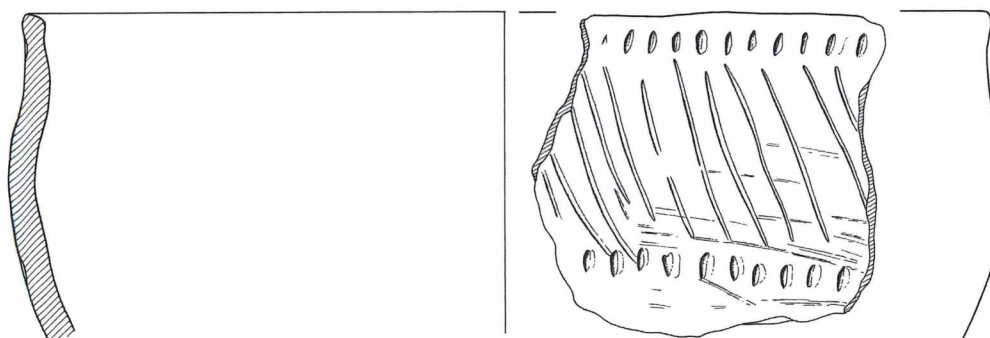
Situering van opgravingsterrein t.o.v. nieuwbouw OCMW-rustoord.
(plan verkregen van bouwbedrijf E.Dillen uit Olen, aangepast)



Plaat III

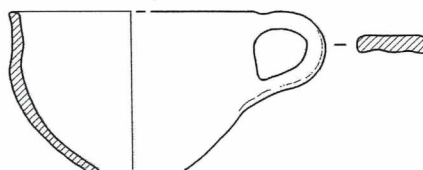


Randfragment met opgelegde band, afkomstig uit de afvalkuil (tekening schaal 1:3).

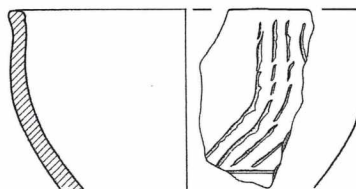


Randfragment met als versiering nagelindrukken en groeven, afkomstig uit de afvalkuil (tekening schaal 1:3).

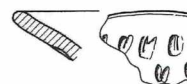
Plaat IV



Fragment van geoord tasje, afkomstig uit de afvalkuil (tekening schaal 1:3).

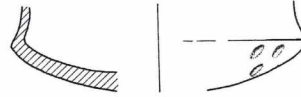


Randfragment versierd met groeven, afkomstig uit de afvalkuil (tekening schaal 1:3).

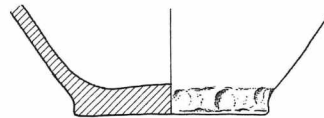


Randfragment versierd met nagelindrukken, afkomstig uit de afvalkuil (tekening schaal 1:3).

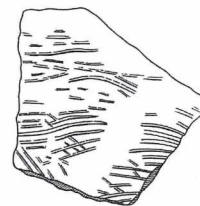
Plaat V



Fragment van scherf versierd met 3 vingertopindrukken, afkomstig uit waterput 1 (tekening schaal 1:3).

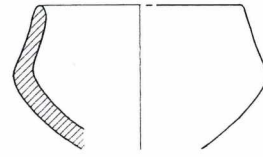


Bodemfragment versierd met vingertopindrukken op rand van bodem, afkomstig uit waterput 1 (tekening schaal 1:3).

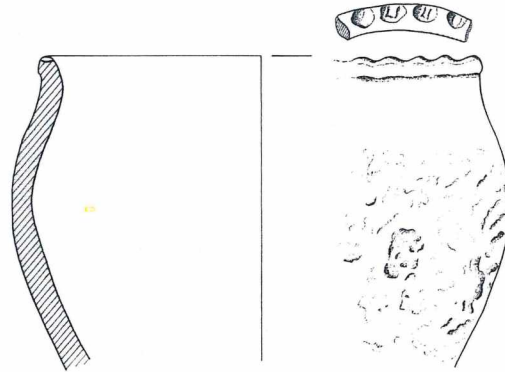


Wandfragment met kamversiering, afkomstig uit waterput 1 (tekening schaal 1:3).

Plaat VI



Randfragment van kommetje, afkomstig uit waterput 1 (tekening schaal 1:3).



Randfragment versierd met vingertopindrukken bovenop de rand (Harpstedt-aardewerk), afkomstig uit waterput 1 (tekening schaal 1:3).